

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Václava Štencla v právní věci žalobce: **Děti Země – Klub za udržitelnou dopravu**, pobočný spolek, sídlem Körnerova 219/2, Brno, zastoupeného JUDr. Petrou Humlíčkovou, Ph.D., advokátkou, sídlem Vodičkova 704/36, Praha 1, proti žalovanému: **Dopravní a energetický stavební úřad**, sídlem nábr. Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, na ochranu proti nečinnosti žalovaného při rozhodování o žádosti žalobce o poskytnutí informací č. 4 ze dne 11. 9. 2024, o nesouhlasu Krajského soudu v Ostravě s postoupením věci Městským soudem v Praze,

t a k t o :

K projednání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 25 A 42/2025 je příslušný Krajský soud v Ostravě.

O d ů v o d n ě n í :

[1] V projednávané věci jde o otázku příslušnosti krajského soudu k projednání žaloby na ochranu proti nečinnosti žalovaného (Dopravního a energetického stavebního úřadu) při rozhodování o žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999, o svobodném přístupu k informacím (dále jen „informační zákon“).

[2] Žalobce se podanou žalobou domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného při rozhodování o žádosti o poskytnutí informací č. 4 ze dne 11. 9. 2024, kterou žalobce požadoval, aby mu žalovaný poskytl: 1) *všechny protokoly z provedených kontrolních dní výstavby dálnice D0805 Lovosice – Řehlovice a jejich příloh (včetně informací o zúčastněných institucích a osob) za období 1. 1. 2021 až 1. 9. 2024*; 2) *v případě, že žádné protokoly za toto období neexistují, tak jakékoliv poslední tři protokoly z provedených kontrolních dní výstavby dálnice D0805 Lovosice – Řehlovice a jejich přílohy (včetně informací o zúčastněných institucích a osob)*. Dle žalobce mu žalovaný dne 19. 9. 2024 sdělil, že žádnými z požadovaných dokumentů nedisponuje. Proti sdělení žalobce podal stížnost podle § 16a odst. 1 písm. b) informačního zákona a odvolání podle § 16 odst. 1 informačního zákona. Dne 17. 2. 2025 bylo žalobci doručeno rozhodnutí ze dne 6. 2. 2025, č. j. DESU/031/002547/25, kterým žalovaný žádost žalobce zamítl. I proti tomuto rozhodnutí brojil žalobce odvoláním, na jehož základě Ministerstvo dopravy rozhodnutím ze dne 8. 4. 2025, č. j. MD-20072/2025-072/3, rozhodnutí žalovaného zrušilo a věc vrátilo žalovanému

k novému vyřízení. Žalovaný o žádosti dosud nerozhodl, žalobce proto dne 16. 5. 2025 podal stížnost dle § 16a odst. 1 písm. b) informačního zákona proti další nečinnosti žalovaného. Poté žalobce podal žalobu k Městskému soudu v Praze.

[3] Městský soud v usnesení ze dne 26. 8. 2025, č. j. 3 A 99/2025-9, dospěl k závěru, že není příslušný a postoupil věc k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Ostravě. Podle městského soudu žaloba směřuje proti věci, v níž měl rozhodnout Dopravní a energetický stavební úřad v prvním stupni, je proto založena zákonná příslušnost Krajského soudu v Ostravě podle § 7 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Krajský soud předložil věc Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti, neboť s názorem městského soudu nesouhlasí (§ 7 odst. 6 věta druhá s. ř. s.). Dle krajského soudu by se mělo při posuzování zvláštní příslušnosti přihlídnout k historickým souvislostem § 7 odst. 4 s. ř. s. Krajský soud byl původně povolán k rozhodování úzce vymezených věcí týkajících se umísťování a povolování staveb dopravní infrastruktury podle zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury. Rozsah věcí, pro které byla stanovena zvláštní příslušnost, byl následně rozšířen o veškeré věci, v nichž rozhodoval nebo měl rozhodovat Dopravní a energetický stavební úřad. Z důvodové zprávy k zákonu č. 152/2023 Sb. vyplývá, že úmyslem zákonodárce nebylo přenést na krajský soud paušálně rozhodování ve všech věcech, v nichž rozhodoval nebo měl rozhodovat Dopravní a energetický stavební úřad, ale pouze tam, kde by vykonával kompetenci prvostupňového orgánu ve věcech stavebních. Ve věcech žádostí o informace není příslušnost Dopravního a energetického stavebního úřadu jakkoliv exkluzivní, proto by mělo dojít k aplikaci obecných ustanovení o příslušnosti krajských soudů.

[5] Mezi městským s krajským soudem vznikl spor ohledně otázky, zda lze nečinnost při rozhodování o žádosti o informace zařadit mezi množinu věcí, *ve kterých rozhodl nebo měl rozhodnout v prvním stupni Dopravní a energetický stavební úřad* ve smyslu § 7 odst. 4 s. ř. s., a je tedy dána zvláštní příslušnost Krajského soudu v Ostravě podle tohoto ustanovení. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ano.

[6] Pro věc je především podstatný samotný text zákonné úpravy. To platí tím spíše, že se jedná o otázku kompetence soudu jakožto orgánu veřejné moci a současně otázku s významným dopadem na zajištění přístupu k soudní ochraně. Z obou důvodů je nutno trvat na co možná jednoznačné a předvídatelné interpretaci aplikované právní úpravy. Tu garantuje především výklad gramatický, jehož korekce je namísto zejména tehdy, pokud by jeho výsledek nebyl s ohledem na míru nesrozumitelnosti právní úpravy jednoznačný, nebo by se jevil v hrubém rozporu se zřejmým úmyslem zákonodárce či ústavněprávními požadavky.

[7] Podle § 7 odst. 4 s. ř. s. platí: *Ve věcech, ve kterých rozhodl nebo měl rozhodnout v prvním stupni Dopravní a energetický stavební úřad, je k řízení příslušný Krajský soud v Ostravě. O těchto žalobách vede řízení specializovaný senát.*

[8] Nejvyšší správní soud neshledává na citované právní úpravě nic nesrozumitelného, ani nejednoznačného. Příslušnost Krajského soudu v Ostravě je v něm vymezena pouze identitou, resp. příslušností správního orgánu prvního stupně. Pokud není sporná jeho příslušnost, nemůže být spornou příslušnost Krajského soudu v Ostravě.

[9] Tento výklad navíc nezpochybňují ani jiné výkladové metody, včetně Krajským soudem v Ostravě preferovaného výkladu historického.

pokračování

[10] Do 31. 12. 2023 platil § 7 odst. 4 s. ř. s. ve znění, podle něž *k řízení o žalobě proti rozhodnutí, kterým se umísťuje nebo povoluje stavba dopravní infrastruktury podle § 1 odst. 2 písm. a) nebo b) zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů, je příslušný Krajský soud v Ostravě. O těchto žalobách vede řízení specializovaný senát.* V dalším překotném až chaotickém vývoji v souvislosti se změnami veřejného stavebního práva se měnil obsah i účinnost citovaného ustanovení. Věcné kritérium spočívající ve vymezeném okruhu staveb bylo jednoznačně a nepochybně nahrazeno právě kritériem institucionálním (původně se mělo jednat o Nejvyšší stavební úřad a Specializovaný a odvolací stavební úřad, posléze nahrazené právě Dopravním a energetickým stavebním úřadem). Změnil se i okruh žalob, k jejichž projednání se zvláštní příslušnost Krajského soudu v Ostravě stanovuje: namísto původní příslušnosti k projednání žalob proti rozhodnutí správních orgánů ve stanovených agendách je ze samotného textu zákona zřejmé, že nově je příslušnost Krajského soudu dána širěji, přinejmenším pro žaloby na ochranu proti nečinnosti (avšak nikoliv pouze ty).

[11] Tento závěr podporuje i důvodová zpráva k zákonu č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, jímž byly tyto změny poprvé provedeny (následně došlo již jen k záměně správních úřadů): *„sousedím, rozhodl nebo měl rozhodnout“ je nutno v kontextu tohoto ustanovení rozumět nejen vydání rozhodnutí ve smyslu § 65 soudního řádu správního, ale také jiné formy činnosti veřejné správy vydané či učiněné Specializovaným stavebním úřadem nebo Nejvyšším stavebním úřadem. Krajský soud v Ostravě proto bude příslušný také v případech zásahových žalob a žalob proti nečinnosti.“* (vládní návrh zákona č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, tisk č. 1009/0 v osmém volebním období. www.psp.cz).

[12] Z následného zákona č. 152/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění zákona č. 195/2022 Sb., a některé další související zákony, ani z důvodové zprávy k němu, již se dovolává krajský soud, pro nyní posuzovanou otázku neplyne nic jiného, než že došlo k náhradě Nejvyššího stavebního úřadu a Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu Dopravním a energetickým stavebním úřadem. O jakémkoliv věcném omezení zvláštní příslušnosti Krajského soudu v Ostravě důvodová zpráva neříká vůbec nic (vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění zákona č. 195/2022 Sb., a některé další související zákony, tisk č. 330/0 v devátém volebním období. www.psp.cz).

[13] Nejvyšší správní soud má za nepochybný úmysl zákonodárce stanovit zvláštní příslušnost Krajského soudu v Ostravě pro všechny formy činnosti veřejné správy vydané či učiněné Dopravním a energetickým stavebním úřadem a neshledává žádný důvod takto vyjádřený záměr omezovat toliko na část jeho agendy, třebaš jeho agendy hlavní. I poskytování informací podle informačního zákona se realizuje formami činnosti veřejné správy, zvláštní příslušnost Krajského soudu v Ostravě se tak může uplatnit i v těchto případech.

[14] Bude tím zcela jistě naplňován, byť v širším rozsahu, i původní účel zavedení zvláštní příslušnosti Krajského soudu v Ostravě, provedeného zákonem č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018. Tím bylo zefektivnění, zrychlení a zkvalitnění soudního přezkumu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2019, č. j. Nad 79/2019-68). Podle § 2 odst. 1 informačního zákona v kombinaci s čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod lze předpokládat, že Dopravní a energetický stavební úřad bude především adresátem žádostí

o informace, které úzce souvisí s povolováním vyhrazených staveb. Nebylo by racionální, aby zvláštní příslušnosti podléhal pouze soudní přezkum rozhodnutí o povolení vyhrazených staveb, zatímco procesy s tím úzce související již nikoliv. Pokud by mělo dojít k rozdělení příslušnosti krajských soudů, lze pochybovat, že by to vedlo k zefektivnění, zrychlení a zkvalitnění soudního přezkumu. Není přitom podstatné, že o žádostech o informace běžně rozhodují i jiné správní orgány, jak uvádí krajský soud. Specifikem žádostí vyřizovaných Dopravním a energetickým stavebním úřadem je totiž jejich předmět, tedy informace týkající se vyhrazených staveb, nikoliv forma jejich vyřizování.

[15] Na těchto závěrech nic nemění ani skutečnost, že Dopravní a energetický úřad v některých řízeních vystupuje v pozici nadřízeného orgánu, ustanovení § 7 odst. 4 s. ř. s. totiž jasně uvádí, že zvláštní příslušnost Krajského soudu v Ostravě se uplatní pouze u věcí, které Dopravní a energetický stavební úřad rozhodl nebo měl rozhodnout v prvním stupni. Ani z toho tak nelze dovodit, že by se zvláštní příslušnost měla týkat pouze věcí, ve kterých šlo o výkon kompetencí stavebního úřadu, třeba jen v prvním stupni. Pokud by zákonodárce skutečně zamýšlel zvláštní příslušnost soudu tímto způsobem omezit, nic by mu nebránilo tak v § 7 odst. 4 s. ř. s. učinit výslovně. Jak však Nejvyšší správní soud vysvětlil výše, úvahy zákonodárce mířily opačným směrem, tedy k rozšíření zvláštní příslušnosti Krajského soudu v Ostravě.

[16] Příslušný k projednání a rozhodnutí posuzované věci ochrany proti nečinnosti Dopravního a energetického stavebního úřadu při rozhodování o žádosti o poskytnutí informací podle informačního zákona je proto Krajský soud v Ostravě.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2025

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu